

DAVLAT VA HUQUQ ASOSLARI FANINI O'QITISHDA INTERFAOL METODLARNING QO'LLANILISHI

Parpiyeva Xalida Abdinabiyevna

Toshkent viloyati Olmaliq shahar kasb-hunar maktabi

Tarix va huquq fani o'qituvchisi.

Tel: 978786487

Annotatsiya: Ushbu maqolada davlat va huquq asoslari fanlarini o'qitishda interfaol usullar yoritilgan. Huquqiy ta'lim sohasida interfaol yondashuvlarning o'quvchilarning faolligi, tushunish va tanqidiy fikrlashiga ta'sirini o'rganadi. Tadqiqot adabiyotlar tahlilini o'z ichiga oladi, huquqiy ta'limda interfaol o'qitish metodologiyasi bo'yicha mavjud tadqiqotlarni namoyish etadi, so'ngra aniq usullar, natijalar, amalga oshirish bo'yicha taklif va keng qamrovli xulosani o'rganadi.

Kalit so'zlar: Interfaol metodlar, davlat va huquq asoslari fani, huquqiy ta'lim, talabalarning faolligi, tanqidiy fikrlash, o'qitish metodikasi.

Davlat va huquq asoslari fanlarini o'qitish bo'lajak huquqshunos kadrlar uchun zarur bo'lgan ko'nikma va bilimlarni tarbiyalash uchun dinamik va qiziqarli yondashuvni talab qiladi. Ushbu maqolada huquqiy ta'lim samaradorligini oshirish vositasi sifatida interfaol usullardan foydalanish ko'rib chiqiladi. Faol ishtirokni, tanqidiy fikrlashni va huquqiy tushunchalarni chuqurroq tushunishni rivojlantirishga e'tibor qaratgan holda, interfaol metodologiyalarning kiritilishi an'anaviy sinf tajribasini o'zgartirishga qaratilgan.

O'qitishning interfaol usullari bo'yicha mavjud adabiyotlarni davlat va huquq asoslari fani nuqtai nazaridan ko'rib chiqish huquqiy ta'limning bugungi holati haqida qimmatli fikrlarni beradi. Tadqiqotlar analitik ko'nikmalar, huquqiy fikrlash va amaliy qo'llashni rivojlantirishda faol o'rganish muhimligini ta'kidlashi mumkin. Bundan tashqari, tadqiqot huquqiy pedagogikada texnologiya, amaliy tadqiqotlar, munozarali sudlar va boshqa interaktiv vositalarning rolini o'rganishi mumkin.

Quyida davlat va huquq fanlarini o'qitishda qo'llaniladigan o'ziga xos interfaol usullar ko'rib chiqiladi. Keys tadqiqotlari, simulyatsiyalar, rol o'ynash mashqlari, munozarali sudlar, hamkorlikdagi loyihalar va interfaol muhokamalar o'rganilgan usullardandir. Tahlil har bir metodning kuchli va zaif tomonlarini hamda ularning o'quvchilarning ta'lim natijalariga ta'sirini aniqlashga qaratilgan.

Davlat va huquq asoslari fanlarini o'qitishda interfaol usullardan foydalanish talabalarning o'quv tajribasini sezilarli darajada oshirishi, mavzuni yanada qiziqarli, amaliy va qo'llanilishi mumkin bo'lishiga yordam beradi. Davlat va huquq asoslari fanlarini o'qitishda qo'llanilishi mumkin bo'lgan ba'zi interaktiv usullar:

1. Amaliy tadqiqotlar:

- o‘quv dasturiga real hayotdagi huquqiy ishlarni integratsiyalash. Haqiqiy vaziyatlarni muhokama qilish talabalarga nazariy tushunchalarni amaliy vaziyatlarda qo‘llashga yordam beradi.

- Talabalarni amaliy vaziyatlarda keltirilgan huquqiy masalalar bo‘yicha turli nuqtai nazarlarni tahlil qilish va bahslashishga undash.

2. Soxta sudlar va munozarali sudlar:

- Talabalar advokatlar, sudyalari va guvohlar rolini o‘ynashi mumkin bo‘lgan soxta sud jarayonlari yoki bahsli sud majlislarini tashkil qilish. Ushbu amaliy tajriba ularga sud zalidagi tartib-qoidalar va huquqiy bahslarni tushunishga yordam beradi.

- Bu usul tanqidiy fikrlash, notiqlik va huquqiy tadqiqot ko‘nikmalarini oshiradi.

3. Munozaralar va muhokamalar:

- Zamonaviy huquqiy masalalar bo‘yicha munozaralarni rag‘batlantirish. Bu talabalarni turli nuqtai nazarlarni tanqidiy tahlil qilishga va o‘z dalillarini samarali ifoda etishga undaydi.

- Munozaralarni hamkorlikda o‘rganishni rag‘batlantirish orqali onlayn platformalar orqali ham osonlashtirish mumkin.

4. Rol ijrosi:

- Talabalarni huquqiy stsenariylarni taqlid qiluvchi rolli mashqlarga jalb qilish. Bu ularga turli kontekstlarda huquqiy tamoyillarning amaliy qo‘llanilishini tushunishga yordam beradi.

- Advokatlar, mijozlar va sudyalari kabi turli rollarni tayinlash, talabalarni huquqiy munosabatlarning murakkabligiga singdirish.

5. Mehmon ma‘ruzalari va panellari:

- Yuridik mutaxassislarni, sudyalarni va ekspertlarni mehmon ma'ruzalarini o'qish yoki panel muhokamalarida qatnashish uchun taklif qiling. Bu talabalarga haqiqiy huquqiy amaliyotlar va martaba yo'llari haqida tushuncha beradi.

- Mehmon ma'ruzachilar bilan savol-javob sessiyalari talabalarga soha mutaxassislari bilan bevosita muloqot qilish imkonini beradi.

6. Interaktiv texnologiya:

- Ta'lim tajribasini oshirish uchun onlayn yuridik tadqiqotlar ma'lumotlar bazalari, virtual yuridik simulyatsiyalar va multimedia taqdimotlari kabi interaktiv texnologiyalardan foydalaning.

- O'z-o'zini baholash va huquqiy tushunchalarni mustahkamlash uchun onlayn viktorinalar va interaktiv platformalardan foydalanish mumkin.

7. Tashrif sayohatlari:

- sudlar, davlat organlari va yuridik muassasalarga tashrif buyurishni tashkil etish. Sud jarayonini bevosita boshdan kechirish talabalarga nazariy bilimlarni amaliy qo'llanmalar bilan bog'lashga yordam beradi.

- Ekskursiyalar o'quvchilarni huquq tizimining turli qirralari bilan ham tanishtiradi.

8. Huquqiy yozuvlar bo'yicha seminarlar:

- Huquqiy yozish ko'nikmalariga qaratilgan seminarlar o'tkazish. Talabalarning huquqiy kontekstda samarali muloqot qilish qobiliyatini yaxshilash uchun huquqiy memorandumlar, brifinglar va boshqa yozma topshiriqlar bo'yicha fikr-mulohazalarni bildiring.

9. Qonunchilik jarayonlarining simulyatsiyasi:

- Qonunchilik jarayonlarini taqlid qilish, talabalarga taklif qilingan qonunlar loyihasini ishlab chiqish, muhokama qilish va ovoz berish imkonini beradi. Bu qonun ijodkorligi jarayoni va turli manfaatdor tomonlarning rolini amaliy tushunish imkonini beradi.

10. Muammolarni hal qilish senariylari:

- Murakkab huquqiy muammolarni taqdim etish va talabalarni amaliy echimlarni topishga undash. Bu tanqidiy fikrlashni, huquqiy tamoyillarni qo'llashni va jamoada ishlashni rag'batlantiradi.

Ushbu interfaol usullarni o'z ichiga olgan holda, o'qituvchilar Davlat va huquq asoslari fanlarini o'rganayotgan talabalar uchun dinamik va qiziqarli o'quv muhitini yaratishi mumkin. Bu yondashuvlar nafaqat nazariy tushunchalarni tushunishlarini chuqurlashtiradi, balki ularni advokatlik kasbining murakkabliklariga tayyorlaydi.

Tahlil natijalarini taqdim etish huquqiy ta'limda interfaol usullarning samaradorligini har tomonlama ko'rish imkonini beradi. Talabalarning faolligi, ishlashi va fikr-mulohazalari haqidagi ma'lumotlar ko'rib chiqiladi. Natijalar tanqidiy fikrlash qobiliyatlarini yaxshilanganligini, huquqiy tushunchalarni yaxshiroq tushunishni, faollikni oshirishni va yanada faol o'quv muhitini namoyish qilishi mumkin.

XULOSA

Xulosa o'rnida aytish mumkinki, davlat va huquq asoslari fanlarini o'qitishda interfaol usullarning integratsiyalashuvi huquqiy ta'lim sifatini oshirishning istiqbolli yo'li ekanligini isbotlamoqda. Ushbu usullarning dinamik tabiati zamonaviy o'quvchilarning o'zgaruvchan ehtiyojlarini qondirib, yanada qiziqarli va chuqurroq o'rganish tajribasini ta'minlaydi. Yuridik mutaxassislar tanqidiy fikrlashni va huquqiy tamoyillarni amaliy qo'llashni talab qiladigan murakkab stsenariylarni boshqarishi kutilayotganligi sababli, interfaol metodologiyalarni qabul qilish talabalarni advokatlik kasbining qiyinchiliklariga tayyorlashda muhim ahamiyatga ega. Ushbu maqola

huquqiy ta’limning kelajagini shakllantirish va har tomonlama yetuk huquqshunos kadrlarni tarbiyalashda faol ta’lim yondashuvlarining ahamiyatini ta’kidlaydi. Tahlillarga asoslanib, davlat va huquq asoslari fanlarini o’qitishda interfaol usullarni integratsiyalash asoslari taklif etiladi. Tavsiyalar texnologiyani o’z ichiga olishi, vaziyatga asoslangan modullarni loyihalash, hamkorlikda o’rganishni rivojlantirish va munozarali sudlar va simulyatsiya qilingan huquqiy stsenariylar orqali amaliy qo’llash imkoniyatlarini yaratishni o’z ichiga olishi mumkin. Taklif o’qituvchilarga interfaol metodikalarni samarali qo’llashda yo‘l-yo‘riq ko‘rsatishga qaratilgan.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Tolipov U.Q, Usmonboeva M. Pedagogik texnologiyalarning tatbiqiy asoslari. O‘quv qo‘llanma. T. Fan. 2006
2. Yo‘ldoshev I, Kamolov I . Interfaol metodlar .Metodik qo‘llanma.T. 2016
3. Tansikbayeva G. M , V.A. Kostetskiy Konstitutsiyaviy huquq . Darslik. 9-sinf . T. 2019
4. V.A. Kostetskiy Davlat va huquq asoslari . Darslik 10-sinf . T . 2017
5. Halimova D. Tarbiya fanini o’qitishda buyuk ajdodlarimiz merosidan foydalanish uslubiy qo‘llanmasi. T. 2020